

Snuddde på flisa

Over og ut: Verran kommune var i dyp krise da hjørnesteinsbedriften i Follafoss ble lagt ned i 2012.

Liv laga: Ett år senere gjenoppsto fabrikkene med en produksjon som nå er større enn noen gang.

CHRISTIAN BJERKNES
FOLLAFOSS/MALM

Norsk treforedlingsindustri er blitt rammet av en lang rekke nedleggelse de siste årene. Papirmassefabrikken i Follafoss så i 2012 ut til å bli enda en spiker i den norske trekisten. Det svenske treforedlingskonsernet Södra Cell valgte i oktober dette året å legge ned den tradisjonsrike hjørnesteinsbedriften i Verran kommune og nær 50 ansatte mistet jobben.

– Inkludert leverandører var det rundt 100 arbeidsplasser som forsvant. Det er mye i en liten kommune som Verran. Ting så veldig dystert ut. Uten ny aktivitet i Follafoss lå det an til å bli mye fraflytting og en kraftig tilbakegang i folketallet, sier ordfører Bjørn Skjelstad (Sp) i Verran kommune.

Første til å gjenoppstå
Inkludert ringvirkninger kunne nedleggelsen føre til et befolkningsfall på mer enn 500

personer, ifølge en forskningsrapport kommunen bestilte.

Da nedleggelsen var et faktum, fortsatte imidlertid de tillitsvalgte og den gamle selskapsledelsen arbeidet med å finne alternative løsninger for fabrikken. I september 2013, rundt ett år etter nedleggelsen, kunne innbyggerne i Follafoss igjen kjenne den søte lukten av cellulose.

- Dette er første gang i norges-
historien at en stor trefored-
lingsbedrift gjenoppstår til full

drift etter å først ha vært nedlagt og nedbemannet, sier logistikk-sjef Olav Vold ved Follacell, mens han viser DN rundt i fabrikk.

Påstanden blir langt på vei bekreftet av fagsjef Marit Holtermann Foss i Norsk Industri.

Økte produksjonen

– Follacell hører helt klart til unntakene i norsk treforedlingsindustri. I nyere tid er det vel ingen fabrikker som har fått til ny aktivitet etter å ha vært

nedlagt så lenge, sier Foss.

Siden 2006 er syv papirfabrikker blitt nedlagt i Norge (se faktaboks). Overkapasitet på produksjonssiden, særlig innen trykkpapir, og svekket konkurranseevne på grunn av en sterk norsk krone er ifølge Foss den viktigste årsaken til at treforedlingsindustrien har slitt.

- Vi produserer nå 130.000 tonn med papirmasse hvert år. Dette er 40 prosent mer enn før

■ FIKK TILBAKE JOBGEN. Nesten alle som mistet jobben da papirmassefabrikken i Follafoss la ned i 2012, har fått jobben tilbake. Tidligere fabrikkdirektør Olav Vold jobber nå som logistikksef ved Follacell. Alle foto: Klaudia Lech

NEDLAGTE PAPIR-FABRIKKER

- Södra Cell Tofte (2013).
- Peterson Linerboard Moss (2012).
- Norske Skog Follum (2012).
- Hunsfos Fabrikker (2011).
- Hurum Papir (2008).
- Larvik Cell (2008).
- Norske Skog Union (2006).

Fortsetter på neste side ➔

**KOMMUNE-
NM**

■ En måling av norske kommuners **attraktivitet og vekstkraft**, basert på 19 ulike indikatorer knyttet til **arbeidsmarked, demografi, kompetanse, lokal attraktivitet og kommuneøkonomi**.

■ Analysen er gjennomført **NHO**
av Vista Analyse på oppdrag for NHO

Sjekk din egen kommune

DN.no

Verran Nord-Trøndelag

Folketall	2562
-----------	------

Ordfører **Bjørn Skjelstad (Sp)**

Rangering blant Norges
428 kommuner

410

Nord-Trøndelag

**Endring i rangering
siste fem år:**

-107

Enkeltindikatorer

Tall fra 2013

Erkeetnikmarkeder (rangering)	401
Sysselsatte i % av arb. styrken	66,7 %
Andel sysselsatte privat sektor	45,0 %
Uføre som andel av befolkn.	11,7 %
Registrerte arbeidsledige	4,0 %
Demografi (rangering)	427
Årlig befolkn.-vekst siste tre år	-0,6 %
Antall 19-24-åringar i forhold til antall 60-65-åringar	105,6 %
Netto tilflytting	-10,1 %
Kompetanse (rangering)	203
Andel sysselsatte med kun grunnskole	11,5 %
Andel sysselsatte med minst fire års høgere utdanning	2,8 %
Andel sysselsatte med bestått fagprøve	11,6 %
Sysselsatte med teknisk og natur-vitenskapelig utd. (< 4 år)	1,7 %
Lokal attraktivitet (rangering)	354
Årlig gj.snittsinntekt per innbygger	300.300
Personer over 80 år i forhold til arbeidsstyrken 20 år frem i tid	19,6 %
Kommunens kjøp av private tjenester i % av driftsutgifter	4,3 %
Innpendling sett i forhold til utpendling	71,3 %
Kommuneøkonomi (rangering)	317
Netto kommunale administrasjonsutgifter per innbygger	5570
Eiendomsskatt på nærings-eiendommer per innbygger	6407
Kommunens inntekter i prosent av utgifter	35,0 %
Netto kommunal gjeld per innbygger	71.179

Siekk din kommune **DN.no**

20©14 Dagens Næringsliv/Kilde: DN-Vista Analyse-NHO

← nedleggelsen, sier Olav Vold fornøyd, mens han går mellom de store stablene av tømmer som snart skal flises opp.

Planlagte investeringer på mellom 30 og 35 millioner kroner skal øke produksjonen med ytterligere 20 prosent i løpet av de neste årene. Det var det østerrikske papirkonsernet Mayr-Melnhof Karton (MMK) som i 2013 kjøpte opp den nedlagte fabrikk og dermed reddet Verran ut av den dystre situasjonen kommunen hadde kommet i. MMK hadde tidligere vært en av de viktigste kundene til fabrikk i Follafoss og kjøpte fabrikk for å sikre nødvendige råvarer til sin egen kartongproduksjon.

Får tilbake jobben

– 42 av dem som mistet jobben da Södra Cell la ned, har fått tilbake jobben ved fabrikk nå. I tillegg har vi ansatt en del nye personer også, sier Vold, som var fabrikkseier ved bedriften frem til nedleggelsen i 2012.

Idet han viser DN rundt i produksjonshallen der treflis males og bearbeides til papirmasse, kommer han med et spøkefullt spark til lokalpolitikkerne.

– Disse maskinene minner mye om et møte i kommunestyret. Mye rør og tomme tanker, sier Vold.

christian.bjerknes@dn.no

■ SKOLESLUTT. Den gamle skolen i kommunesenteret Malm er i ferd med å bli revet. Verran har investert 100 millioner kroner i en ny skole.

Mistet 300 innbyggere over natten

FOLLAFOSS/MALM: En regelendring førte til at Verran mistet drøyt 300 innbyggere over natten. Fraflyttingen har store økonomiske konsekvenser for kommunen og får Verran til å rase 107 plasser i Kommune-NM.

Verran kommune er blant de fem kommunene i landet som faller flest plasser i Kommune-NM over de siste seks årene. En ekstrem fraflytting er det som drar Verran mest ned i rangeringen. Statistikken viser at Verran hadde en netto fraflytting på 10,1 prosent i 2013, den desidert svakeste innflyttingen i landet (se grafikk).

– Denne dramatiske fraflyttingen skyldes en regelendring som førte til at drøyt 300 ansatte ved vikarbyrået Fosdalen ikke lenger kunne være registrert som bosatt i kommunen, sier

ordfører Bjørn Skjelstad (Sp) i Verran kommune.

Fosdalen er Verrans største private arbeidsgiver. Bemanningsselskapet har spesialisert seg på å formidle polske arbeidere til norsk verftsindustri. Offshoreverft drevet av Kværner og Aker Solutions er blant de største kundene.

– Av praktiske årsaker hadde vi fått lov av Skattedirektoratet til å registrere arbeiderne som bosatt i Verran slik at post kunne sendes til vårt hovedkontor, sier styreleder Kjell Haugan i Fosdalen.

Etter en klage fra Eigersund kommune, der mange av Fosdalens ansatte i praksis jobber, kom det imidlertid kontrabeskjed fra skattemyndighetene.

– De ansatte måtte registreres der de faktisk er bosatt, og nå er det et totalt kaos som råder, sier

Haugan og viser blant annet til at de fleste ansatte ikke har noen postadresse i Norge.

Utover noen praktiske problemer har ikke denne regelendringen så mye effekt for Fosdalen, men for Verran kommune er effekten stor.

– At vi mister drøyt 300 innbyggere over natten, har selvfølgelig stor økonomisk betydning for kommunen. Vi taper nær seks millioner kroner i året bare på reduserte innbyggertilskudd fra staten, sier ordfører Skjelstad.

Han sier at Verran kommune har vært nødt til å kutte kraftig i budsjettene som et resultat av dette.

– Vi er blitt nødt til å redusere tjenestetilbudet, og totalt er det nok 20 til 30 årsverk i kommunen som er blitt borte, sier Skjelstad.

Befolkning på rømmen

De ti kommunene i landet med størst fraflytting i 2013.

Netto innflytting som andel av befolkningen.

Kommune	Folketall	Netto innflytting
Verran	2562	-10,1%
Etne	1408	-4,8%
Gronn	2449	-4,7%
Loppa	1027	-4,4%
Stor-Elvdal	2699	-4,4%
Engerdal	1345	-3,7%
Fyresdal	1303	-3,7%
Ladingen	2248	-3,5%
Rømskog	672	-3,3%
Træna	489	-3,3%

20©14DagensNæringsliv grafikk/Kilde: NHO/Vista Analyse

Oslo Sommerpark, Tryvann

Sving dere blant trærne, utfordre dere selv i høyden og opplev Oslo på sitt beste!

• 2 for 1 i Oslo Sommerpark - klatreparken på hverdager.

• Hver 1. onsdag i måneden er det gratis 50 plasser for DN Fordel abonnenter.

Les mer i app og på dn.no/fordel

OSLO
SOMMERPARK
— T R Y V A N N —

DNFordel

DN Fordel er et tilbud til alle som har abonnement på DN gjennom hele uken enten på papir eller digitalt. Last ned appen DN Fordel og få oversikt over alle dine fordeler og rabattkoder for bestilling. Du logger deg inn med din DN-bruker. Appen finnes både for iPhone og Android. Les mer på DN.no/fordel. Har du spørsmål, ta kontakt med oss på kundeservice@dn.no eller 815 11 815.